

Kampeerweek K02 De Zak van Zuid-Beveland
van 17 mei – 24 mei 2025

camping: De Zwaakse Weel Kwadendamme



De camping

Inhoudsopgave

Pag. 2	Van de voorzitter
Pag. 3	Overzicht van de excursies en kaart met fietsenknooppunten
Pag. 4	Sfeerverslagen
Pag. 16	Groepsfoto
Pag. 17	Vogellijst
Pag. 19	Overige waarnemingen
Pag. 21	Plantenlijst
Pag. 24	Bijlagen

De foto's zijn gemaakt door Anki, Maureen, Janny, Jeannette O., Jeannette T. en Elly

Van de voorzitter

Ik dacht dat ik Zeeland kende, tot ik in de Zak van Zuid-Beveland kwam. Mijn eerste keer hier; wat een aangename verrassing!!

Een heerlijke rustige camping midden in een gebied van Natuurmonumenten met super eigenaars/beheerders vol kennis die ze graag met ons deelden. Voor informatie hadden we geen VVV nodig. Ze hebben folders, kaarten en geven toelichting.

Bovendien in de buurt een kantoor van Natuurmonumenten met info, tuin met planten en vogels waar we ons uren vermaakten.

Helaas hadden Lidia (excursieregelaar) en Kees den Oudendammer (admin) zich wegens gezondheidsredenen af moeten melden. Gelukkig hadden ze al een hoop voorbereid en was onze groep tevens erg inventief en vol goede ideeën die 's avonds in ons houten onderkomen bij de open haard besproken werden.



Ons onderkomen 's avonds

Het is een fijn gebied om te fietsen en te wandelen; afwisselend Bloemdijken, Meidoorns, een Vlinderbelevingspad, Oude dorpen, Historie, de Westerschelde en natuurlijk de Zwaakse Weel.

De sfeer in onze groep was geweldig en we hebben genoten van de vele waarnemingen!!

Zeker voor herhaling vatbaar!!

Marijke L



Overzicht excursies 17 mei – 24 mei 2025

Datum	Nr.	Excursiegebied
Zo. 18	1	Naar informatiecentrum Natuurmonumenten Zwaakse dijk en naar Nisse
Ma. 19	2a	Nachtvlinderen, wat zit er in de Led-emmer?
	2b	Fietsen langs welen en dijk naar Hoedekenskerke en de inlagen
Di. 20	3a	07.00 uur wandeling bij Zwaakse Weel o.l.v. Leen, beheerder camping
	3b	Over mooie dijkjes naar Ellewoutsdijk en de slikken
Wo. 21	4a	Hans Warrenwandeling bij Borssele
	4b	De Kaloot
Do. 22	5a	06.00 vogelen vanaf camping
	5b	Dishoeck met Janny
	5c	Belevingspad bij camping
	5d	Rode wandeling o.l.v. de Boswachter
Vr. 23	6a	Geo-wandeling bij Nisse
	6b	Naar Schouwen-Duiveland met Janny

De fietsknooppunten rond de camping.



Sfeerverslagen

Zondag 18 mei

Excursie 1

Op een rustige zondagmorgen begonnen we onze fietstocht vanuit de camping met de gelijknamige naam van het gebied: **de Zwaakse Weel** – een prachtig oud krekengebied, omzoomd door knotwilgen, rietkragen en moerassige graslanden. We fietsten door het kenmerkende **hagenlandschap**, met rijen **meidoorns**, langs dijken beplant met **populieren** en **lindes**, en tussen uitgestrekte **fruitboomgaarden**. In de verte hoorden we het ritmische "*tjoek-tjoek*" van de **Stoomtrein Goes – Borsele**: een echte stoomtrein die nog altijd met fluit en kolenrook door dit landschap tuft.



Een tussenstop maakten we bij het **Centrum van Natuurmonumenten**, gevestigd in boerderij '**De Vier Wegen**' in het buitengebied van **Kwadendamme**. Hier genoten we van het rijke planten- en dierenleven, met als hoogtepunt een **glanshaverhooiland**, waarboven **roepende koekoeken** overvlogen en waar we een **Grauwe vliegenvanger** konden spotten.



Onze tocht bracht ons ook naar het dorpje **Nisse**, waar de tijd lijkt stil te staan. Het historische, driehoekige dorpsplein met zijn **dorpspomp**, **grote bomen** en een oude **linde** ademt de sfeer van vroeger. De **gotische kerk** uit de 14e eeuw, gelegen op een terp, vormt samen met de omliggende monumentale huisjes het hart van dit rustige, authentieke dorp – zonder moderne invloeden of grote winkelketens.

Langs schilderachtige, smalle dijkjes en kronkelende weggetjes, met uitzicht op de krekken, fietsten we terug naar onze camping.

Janny

Maandag 19 mei

2a Nachtvlindersen

Vanochtend om exact half negen opende Janny haar magische emmer en zagen wij een flink aantal nachtvlinders met tot de verbeelding sprekende namen als



slawortelboorder



kweekgrasuil



Vlinderval

2b Een uurtje later vertrokken we op onze fietsen onder aanvoering van de gids van de dag, Lex. Janny ging op eigen houtje foto's maken van kwelderplanten. De zon scheen en de temperatuur was buitengewoon aangenaam. Voor Kwadendamme blokkeerde een enorm gevaarte de weg en de werklieden ter plaatse waren niet van zins ons groepje



o.a. Kluten

door te laten. Beetje gemopper van onze kant vanwege regelzucht, voorschriftendrift etc., maar we veranderden eensklaps van mening toen we op de Moertjesdijk aankwamen. Daar ontdekten we een wiel, of zoals ze hier zeggen een weel, met kluten, krijsende visdiefjes en oeverloos mauwende zwartkopmeeuwen. We keken door diverse meegezeulde telescopen en waren opeens getuige van een gruwelijk drama. Een

kokmeeuw vergreep zich aan een klein kluutje en we zagen hoe hij met huid en veer in de meeuw verdween.



Zwartkopmeeuwen en Kokmeeuw (bruine kop op de voorgrond)

We fietsten licht ontgoocheld verder en kwamen bij de Westerschelde met in de verte de koeltorens van de kerncentrale van Antwerpen. Veel bergeenden hier en tureluurs. De botanici onder ons bewonderden het heldergeel van de grote zandkool en met behulp van de app Observation, determineerde Jeannette het bezemkruid. De andere Jeannette



Dijkviltbraam

(Elisabeth) wees ons op de invasieve dijkviltbraam, te herkennen aan het blad met scherpe punt en stekels met rode voet. De eerste Jeannette glibberde met gevaar voor eigen leven op aanwijzingen van de tweede Jeannette naar beneden en kwam terug met groot blaaswier. De tweede Jeannette (Elisabeth) wees op een aantal grote blazen waar kleine bobbeltjes op zaten. Dat waren de vruchtbare. Groot blaaswier maar even onder voorbehoud want ze had haar wierenkaart niet bij zich.

We dronken koffie nabij Hoedekenskerke met op de achtergrond ruziënde visdiefjes.

Nog maar net Hoedekenskerke voorbij of het was tijd voor de lunch wederom met zicht op de Westerschelde. We zagen er bontbekplevieren en een groep zwierende tureluurs. Mirjam struinde langs het water en kwam terug met zeeschuim (een levende zeekat werd twee dagen later gespot bij de wateruitlaat van de kerncentrale van Borsele) en naar alle waarschijnlijkheid zee-eik.



Bontbekplevieren

Daarna keerden we de Westerschelde de rug toe en fietsten we terug naar de camping. Ik liep nog even naar het vlinderlaantje waar ik een veldje met gewone rietorchissen zag en een grote keverorchis.

Het was kortom een mooie dag met veel waarnemingen en wetenswaardigheden verteld door enthousiaste KNNV'ers.

Anki

Dinsdag 20 mei

3a Om 7 uur in de ochtend starten we met een groepje mensen voor een wandeling vanaf de camping onder leiding van de beheerder van de camping. Lekker vroeg uit de veren maar vrolijk gestemd gingen we op pad. Leen is een bevlogen verteller en weet veel over de omgeving te vertellen. De bomen langs de weg voor zijn huis worden goed gesnoeid om eventuele schade bij storm te voorkomen. De klimop rond de bomen worden doorgesneden zodat de bomen niet verstikken. Een wolk stuifmeel kwam van de grassen af langs de kant van de weg, het leek wel rook.



lep-grasluis

Veel rupsen in een harig Wilgenroosje. We kwamen langs een oude boerderij inclusief boerin en ganzen in een poel voor de deur, waar je je zo 50 jaar terug in de tijd waande. We passeerden een oude boomgaard waar ook de Heggerank van zowel de vrouwelijke als mannelijke vorm groeide en bloeide. Leen vertelde dat er ook een steenuil in de boomgaard broedt waarvan de jongen binnenkort geringd worden. Verder ging het over een schelpenpad dat geflankeerd werd door een Zeeuwse Haag met geurende Hondсроos, en meidoorns. We liepen over een smal pad met riet en wilgen waar de grond wit bezaaid lag met zaadpluis van de wilgen. De knotwilgen in dit gebied werden vroeger gebruikt als stookhout voor de kachel. Over een vlonder liepen we naar een plas waar we misschien een ijsvogel konden zien, maar helaas. We zagen wel een Fuut met jong, ook mooi. Terug liepen we door een weiland en via het erf van een fruitteiler kwamen we weer bij de weg van de camping waar we afscheid namen van Leen.

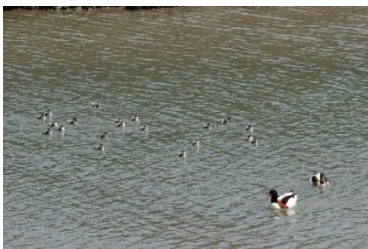


onzichtbare rups tegen stam

Hélène

3b Na een vroege wandeling met Leen een volgende excursie die in plaats van 10 uur om 11 uur begon.

We stonden met 7 op wacht... Gelukkig kwam toen nr. 8. Op de fiets naar Ellewoutsdijk langs leuke dijkjes en dorpjes. O.a. De Kwejjendamsediek bij Kwadendam. Flink tempo en af en toe een stop, want er was veel moois te zien. Een boerderij uit 1630 met een zwarte schuur met rieten dak. Witte omlijsting rond de deuren zoals bij de meeste schuren in Zuid-Beveland.



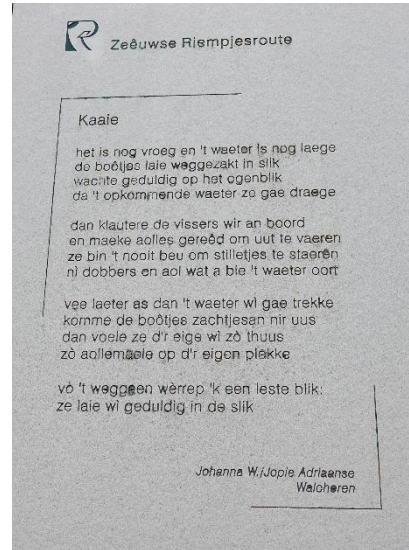
Bergeenden met 20 kuikentjes

En verder naar Ellewoutsdijk waar we rond 12 uur aankwamen en bij een bankje onze lunch gebruikten. Ellewoutsdijk heeft een mooi klein haventje dat alleen bij hoog water te bevaren is. Er is in de Westerschelde een behoorlijk tijverschil. Op verschillende plaatsen in Ellewoutsdijk staan gedichten gemaakt door Zeeuwen, zo ook bij het haventje.

Kaaie

*'t Is nog vroeg en 't waeter is nog laehe
De boôtjes laie weggezakt in slik
Wachte geduldig op het ogenblik
Da't opkomende waeter ze gae draehe
Dan klautere de vissers wé an boord
En maeke alles gereêd om uut te vaeren
Ze bin't nooit beu om stilletjes te staeren
Nae dobber en aol wat bi't waeter oort
Vee laeter as dan 't waeter wi gae trekkke
Komme de boôtjes zachtjes an naer uus
Dan voele zze d'r eigen wi zò tus
Zò allemaele op d'r eigen plekke
Vô't weggaen werrep k een leste blik
Ze laie wi geduldig in de slik*

Jopie Adriaanse



Aan het haventje, waar het nu laag water is, zien we leuke vogeltjes, o.a. twee bergeenden met 20 pulletjes. Per fiets hebben we het dorpje bekeken. In de oorlog is het hele dorp geëvacueerd, want in september '44 was Terneuzen al bevrijd en de frontlinie was nu de Schelde. Burgemeester Oele vond het raadzaam om het dorp te verlaten. Toen de mensen terug konden was er weinig blijven staan, het dorp was grotendeels plat gebombardeerd. Veel is weer opgebouwd, het kerkje bekeken en buiten het dorp de Vervolgens langs de inlagen in westelijke richting . Weer veel vogels: Kleine zilverreiger, lepelaar, kneu en nog veel meer... Een prachtig gebied.



Lepelaar



Op de terugweg langs het Brillendijkje (twee welen vormen een soort brilletje), erg mooi! Eeuwen van vele overstromingen zorgden dat het land weer verdeeld werd in allemaal losse eilandjes. Er werden dammen gebouwd zodat er toch onderlinge verbindingen ontstonden en de markt in Goes bezocht kon worden.

Langs bouwland met afwisselend aardappels, uien, bieten, graan en veel boomgaarden. Het laatste stukje langs het spoorlijntje waar in een wei drie prachtige Zeeuwse trekpaarden stonden. Op het laatst raakten we elkaar zo toch nog kwijt, want sommigen konden geen afscheid van de paarden nemen.



Kneu

Marijke H

**'s avonds vertelt Maureen over
Hans Warren**



Woensdag 21 mei

4a Bijtjids vertrokken wij deze ochtend met zes fietsers richting Borssele.

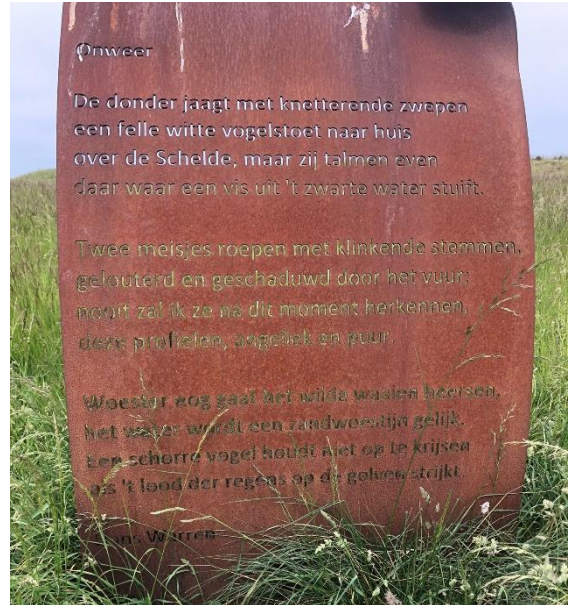
Wij reden veelal over dijkjes die aan weerszijden werden omzoomd door populieren, waarachter akkers met fruitbomen, tarwe, uien en aardappelen.

Veel vlierstruiken in bloei met hun witte, geurende schermen, nergens koeien in de wei, af en toe enkele schapen.

Aangekomen bij de Zeedijk van Borssele voegde Marijke L. zich bij ons en startten wij de wandeling in het teken van de schrijver Hans Warren, met uitzicht op de Westerschelde.

Er stonden drie panelen met een gedicht van zijn hand langs de Zeedijk, die afwisselend door één van ons werd voorgelezen.

Langs de Zeedijk stond :



Zeekool in blad....



...en in bloei.



als ook Zeevenkel.

Ook zagen we een eidereend in het water, dwergsterns die als torpedo's het water in schoten, twee brandganzen met jongen en een vlucht wulpen.

We staken de Zeedijk over op weg naar Borssele, een authentiek en verstillend dorp en wandelden door akkers, met als kers op de taart een vlasakker in bloei, waarlangs randen met kamille, klaprozen en koolzaad volop in bloei.

Dank aan Claudine voor het uitstippelen van de prachtige fietstocht!

Maureen

4b Na de interessante wandeling met gedichten en woonhuizen van Hans Warren gingen we naar het strand van Kaloot vlakbij de kerncentrale van Borssele. Verzamelen bij de parkeerplaats en langs een mooi stukje natuur met jonge duinen naar het strand. Daar vonden we degenen die op een andere manier waren gekomen niet! Met een vogelverrekijker kun je ook mensen in de verte bespieden en jawel, ze zaten een flink eind verderop. De parkeerplaats van het beroemde strand van Kaloot ligt ten westen van de kerncentrale en wij zaten ten oosten. Afijn, weer even op de fiets en het probleem is opgelost.



en maar zoeken naar die tandjes.

Jeannette T. gaf een duidelijke uitleg over de fossielen en hoe je ze tussen de schelpen kunt vinden. De vaargeul van de Schelde is vlak bij het strand wel 40 meter diep en snijdt daar een laag van tussen de 5 en 20 miljoen jaar oud aan. De daarin zittende fossielen en alle hedendaagse schelpen, krabben en wieren worden vervolgens op het strand



geworpen. Aan ons de schone taak om tussen al het grut en gruis fossielen te zoeken, ze zijn meestal egaal van kleur, niet doorzichtig en zwaar, want het zijn stenen.

Eenvoudig was het niet, maar het lukte ons om behalve veel fossiele schelpen meest licht van kleur, ook een aantal pikzwarte haaiantandjes en een roggetandje, allemaal slechts 1 tot 2 cm groot, te vinden.

Thuis gekomen nog even gezocht op de website van Naturalis en voor mij als leek zijn het echte fossiele haaiantanden, want de hedendaagse zijn meestal wit van kleur.

Op paleontica.org kun je veel informatie over fossielen vinden.

Na afloop leidde Claudine de fietsgroep via mooie binnen weggetjes terug naar de camping. Een wel bestede dag!

Jeannette O.



Haaientanden

Donderdag 22 mei

5a. 06.00 Een aantal enthousiastelingen zijn gaan vogelen

5b. 10.00 Met 2 auto's gingen we op weg naar de Kaloot bij Borssele, waar we onder leiding van Janny op zoek gingen naar zoutminnende planten zoals Pijlkruidkers, strandmelde, klein schorrekruid en spiesmelde.



Pijlkruidkers

Vier à vijf kleine zilvereigers stonden bij de wateruitlaat

te speuren naar zeediertjes, zoals kwalen en wat ik hoorde ook inktvissen. Tafeltje dekje, het komt zo langs drijven. Er lag ook wel veel plasticafval wat door een hoge waterstand tussen de plantjes terecht komt.

Na een tijdje rondlopen zijn we afgereisd naar Dishoek ten westen van Vlissingen. We moesten

helemaal om de kerncentrale wat een aardig ritje was, maar daar aangekomen zagen we de Zeeuwse kust in al zijn glorie. Het weer werkte ook erg mee met een stralende zon. We hebben eerst geluncht in strandtent ``Vloed`` met mooi uitzicht op zee. We liepen eerst langs het strand waar we niet veel plantjes zagen, omdat er alleen maar strandhuisjes stonden. Boven op de top van de duinen vonden we wel aardige soorten maar we waren op zoek naar Zeewolfsmelk en eindelijk op een hoge duin hebben we hem gespot. Met gevaar voor eigen leven klom Claudine het duin op om een foto te maken. Missie geslaagd! Om dit te vieren hebben we een ijsje gegeten bij de dichtstbijzijnde strandtent om een geslaagde excursie af te sluiten.

Hélène



Zeewolfsmelk



Zeekat

5c. Met z'n vijven vertrekken we om 11.15 uur van de camping naar het beleevingspad aan de overkant van de weg. We lopen eerst over het fietspad naar het zuiden en dan linksaf het gebied is. Gelijk zien we al een paar orchideeën: Grote keverorchis en Rietorchis. Ook ..., terwijl een Weidehommel zich tegoed doet aan de nectar van de Grote Ratelaar.



Grote Keverorchis



Rietorchis



Zeegroene zegge



Grote ratelaar en Weidehommel

We genieten van het zingen van de Braamsluiper, die uiteindelijk op de foto wil.



Ook een echtpaar Roodborsttapuiten liet zich zien. Nadat de zon weer scheen, kwamen ook een Icarusblauwtje en een St.Jacobsvlinder tevoorschijn.



Na rondgelopen te hebben,

zijn we bij de zuidkant het beleevingspad weer uit gegaan en over de kleurrijke spoorbaan terug gelopen. Hier vonden we nog diverse planten en diverse drollen.



Ruikt het lekker?



Vossendrol



St.Jacobsvlinder



Icarusblauwtje

5d. 19.00 met de boswachter lopen we de Rode route



Aardappelgal



Heggenrank



Phacelia



Hondsroos



Aardhommel

Vrijdag 23 mei

Geoparkwandeling Nisse

De geoparkwandeling is een wandeling van 6,3 km die op zes punten onderweg info geeft via tekst en QR-codes over hoe het landschap in De Zak er 700 jaar geleden uit zag: veel eilanden en water. Folders van deze wandeling met info en route vind je bij de receptie van de camping Zwaakse Weel.



De start is in Nisse, bij café Koek en Leut, Dorpsplein 6, 4443 AG Nisse (open ma-vrij, koekenleut.nl).

Opvallend in genoemd café is de ontspannen vriendelijkheid qua sfeer en ook qua prijzen van de consumpties. Er is een keur aan warme en koude dranken, koeken, taartjes en broodjes, uit eigen

bakkerij. Dit café heeft geen winsttoogmerk, maar is een dagbestedingslocatie van de Stichting KIO. 'Deze stichting is in 2001 opgericht door de ouders van een gehandicapt kind', aldus de website stichtingkio.nl. Florerend!

Na ons fietstochtje vanaf de camping begon de dag direct goed in dat café Koek en Leut. En handig: tegenover het café is al het eerste infobord met de eerste blauwe pijl voor deze wandeling, pijl van het kleine formaat als van andere wandelingetjes.



Met het kaartje in de folder is de route goed te volgen. De info is echter weinig verrassend: afbeeldingen van eilandjes, water en scheepjes.



Schorsvlieg

Op de lagergelegen gedeelten was de vegetatie fraai (o.a. Behaarde boterbloem gespot), maar de plantenwereld op de droge dijken was door het gortdroge warme voorjaar veelal als hooi, en insectenarm.



Fazanten

De bomen, met hun wortels diep in de grond, stonden er goed bij, en de vogels erin kwinkeleerden naar meimaand-hartenlust.



Het fameuze heggenlandschap ligt in de zuidwestelijke hoek van het kaartje in de folder: meidoornhagen scheiden de weilandpercelen, zoals de Germanen dat al deden. Goed stukje voor insecten en vogels.



Walstroleeuwenbek

Deze wandeling is geschikt voor het eind van de week, als afsluitend globaal overzicht over De Zak. ./.

Jeannette T.

Interview

Tijdens de lunch op vrijdag de laatste dag, genietend van het heggenlandschap rond Nisse, kwam uit een kort interview het volgende naar voren:

- * het heggenlandschap is indrukwekkend,
- * de orchideeën,
- * de mooie planten bij Borsele,
- * een groot compliment aan de natuurmensen, bijzonder aan de tactvolle voorzitter/admin/excursieleider/roeper tijdens de fietstochten,
- * het is gezellig en de ervaring van mogen zitten op een bank en niet voortdurend fanatiek te hoeven zijn om planten te zien en te ontdekken,
- * een fijne groep met veel initiatief en gezelligheid, deskundige vogelaars,
- * camping is fijn, een prettige groep,
- * de verhalen van deskundige, kropaar, glanshaver, haaiantand, roggetand, * een genot om met twaalf vrouwen op stap te mogen zijn, de steenuil,
- * de haaiantanden zoeken in De Kaloot,
- * de hoeveelheid vogels, de lunchplek, mooie camping met weinig verkeer, iedere dag wel een hoogtepunt, genieten van bladgeritsel van bomen, populieren,
- * het mooiste is de groepsdynamiek dat het voor iedereen fijne dagen zijn geworden,
- * genoten van Koek en Leut (bakkerij ten behoeve van kleinschalige horeca in Nisse), een blij gevoel van het ontdekken van (voor haar) nog niet bekende planten,
- * de rondleiding van de campingeigenaar, de fietstochten in en om De Zwaakse Weel, het horen en zien van vele vogels, de gezellige sfeer met veel deskundigen.

Samenvattend; (disclaimer: Vrije interpretatie van een geboren Zeeuw)

..... Geen dierder plek voor ons op aard.

Geen oord ter wereld meer ons waard.....

(begin regels van Zeeuwsch volkslied)

Mirjam

's Avonds hebben we de fijne week afgesloten met een etentje bij een Chinees restaurant in 's Gravenpolder.

Daar bedankten we Marijke L. voor het vele werk dat ze voor ons gedaan heeft.



Met hulp van de campingbeheerders kreeg ze een doos met heerlijke inhoud.



Mirjam maakte een zeer geslaagde tekening over onze week.



Mooie fietspaden



Tot welke categorie hoor ik?



Zeepostelein



Een fijne gezellige week is weer voorbij.

Dank voor de ingeleverde bijdrage van iedereen, zodat ik weer een verslag kon maken.

Elly



Vogellijst door Lex

	Soort	1 zo	2 ma	3 di	4 wo	5 do	6 vr	Bijzonderheden
1	Knobbelzwaan	V						
6	Grauwe gans	V	V	V	V	V		
7	Grote Canadese gans	V	V	V	V	V		
10	Bergeend	V	V	V	V	V	V	
12	Nijlgans		V			V		
13	Wilde eend	V	V	V	V	V	V	
14	Krakeend	V	V	V	V	V		
16	Slobeend	V	V	V	V	V	V	
19	Zomertaling							Waargenomen door Mirjam op 24 mei
20	Tafeleend		V		V			
22	Kuifeend	V	V	V	V	V	V	
23	Eider				V			Bij Kaloot
32	Fazant	V	V	V	V	V	V	
36	Dodaars			V			V	
37	Fuut	V		V				
39	Aalscholver			V		V	V	
41	Kleine zilverreiger			V	V			
42	Grote zilverreiger					V		
43	Blauwe reiger	V		V		V		
46	Lepelaar		V	V	V	V	V	
51	Buizerd	V	V	V	V	V	V	
55	Torenvalk	V	V	V	V	V	V	
58	Waterral							2 dode pulletjes op 22/5 tijdens rondleiding NM
59	Waterhoen		V			V	V	
60	Meerkoet	V	V	V	V	V	V	
61	Scholekster	V	V	V	V	V	V	
62	Kluut		V	V	V	V		
63	Kleine plevier				V	V		
64	Bontbekplevier		V	V				
65	Zilverplevier		V	V				
66	Goudplevier		V	V				
67	Kievit	V	V	V	V	V	V	
75	Bosruiter					V		
77	Oeverloper	V	V			V		
78	Tureluur		V	V	V			
81	Grutto	V	V		V	V		
83	Wulp			V	V	V		
89	Kokmeeuw	V	V	V	V	V	V	
91	Zwartkopmeeuw		V	V	V			
92	Zilvermeeuw	V	V	V	V			
96	Dwergstern				V			Bij Kaloot
97	Grote stern			V				
98	Visdief	V	V	V	V			
104	Holenduif	V	V	V	V	V	V	
105	Houtduif	V	V	V	V	V	V	
106	Turkse tortel			V	V		V	
108	Koekoek	V	V	V	V	V	V	
113	Steenuil				V			Tijdens inspectie nestkast op camping 2 pul, 1 ei

115	Gierzwaluw	V	V	V	V	V	V	
118	Groene specht	V	V	V	V	V	V	
119	Grote bonte specht	V		V	V		V	
120	Veldleeuwerik				V			
123	Oeverzwaluw				V			
124	Boerenzwaluw	V	V	V	V	V	V	
125	Huiszwaluw		V	V	V		V	
126	Graspieper		V	V				
128	Witte kwikstaart	V	V		V	V	V	
129	Gele kwikstaart				V			
131	Heggenmus	V		V	V		V	
132	Roodborst	V		V			V	
134	Blauwborst				V			
139	Roodborsttapuit	V				V		
140	Zanglijster	V	V	V	V	V	V	
144	Merel	V	V	V	V	V	V	
146	Tuinfluit		V				V	
147	Zwartkop	V	V	V	V	V	V	
148	Braamsluiper	V		V	V	V	V	
149	Grasmus	V	V	V	V	V	V	
150	Rietzanger	V	V	V	V	V		
153	Cetti's zanger	V	V	V	V	V	V	
154	Kleine karekiet	V	V	V	V	V		
155	Bosrietzanger	V		V	V	V	V	
157	Spotvogel	V			V			
158	Fitis	V		V	V			
160	Tijftjaf	V	V	V	V	V	V	
163	Winterkoning	V	V	V	V	V	V	
164	Grauwe vliegenvanger	V	V	V				
166	Koolmees	V	V	V	V	V	V	
168	Pimpelmees	V		V	V	V	V	
171	Staartmees			V				
175	Boomkruiper				V		V	Rand camping
178	Ekster	V	V	V	V	V	V	
179	Gaai	V					V	
180	Kauw	V	V	V	V	V	V	
183	Zwarte kraai	V	V	V	V	V	V	
185	Spreeuw	V	V	V		V	V	
186	Wielewaal	V						
187	Huismus	V	V	V	V	V	V	
189	Vink	V	V	V	V	V	V	
191	Kneu			V			V	
193	Putter	V	V	V	V	V	V	
194	Groenling	V	V	V	V	V	V	
198	Rietgors	V		V		V		
	Bijschrijfsoorten							
1	Halsbandparkiet							
2	Koereiger		V					Gezien door Mirjam

Er werden totaal 93 soorten waargenomen.

De app Merlin was daarbij behulpzaam, maar aan sommige meldingen moet worden getwijfeld zoals die van velduil en gekraagde roodstaart. Deze zijn dan ook niet opgenomen in de lijst.

Overige waarnemingen.

Vlinders

Koninginnepage
Kleine parelmoer
Bruine daguiltjes
Atalanta
Bruin zandoogje
Bont zandoogje
Dagpauwoog
Kleine vos



Bont zandoogje

Citroenvlinder
Distelvlinder
Icarusblauwtje
Sint Jacobsvlinder
Lieveking
Rups van de Kuifvlinder
bij de Kaloot
Plakker van rups (wandeling met Leen)



rups Kuifvlinder

Nachtvlinders met lamp:

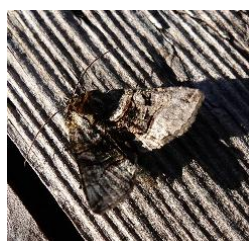
date	species name	scientific name	location
2025-05-19	Brandnetelkapje	Abrostola tripartita	Kwadendamme – Z. Weel west
2025-05-19	Kweekgrasuil	Apamea sordens	Kwadendamme – Z. Weel west
2025-05-19	Gewone breedvleugeluil	Diarsia rubi	Kwadendamme – Z. Weel west
2025-05-19	Morpheusstofuil	Caradrina morpheus	Kwadendamme – Z. Weel west
2025-05-19	Slawortelboorder	Pharmacis lupulina	Kwadendamme – Z. Weel west
2025-05-19	Stro-uiltje	Rivula sericealis	Kwadendamme – Z. Weel west
2025-05-19	Gewone worteluil	Agrotis exclamationis	Kwadendamme – Z. Weel west
		Spilosoma	
2025-05-19	Witte tijger	lubricipeda	Kwadendamme – Z. Weel west
2025-05-19	Kweekgrasuil	Apamea sordens	Kwadendamme – Z. Weel west



Slawortelboorder



Brandnetelkapje



Brandnetelkapje



Morpheusstofuil



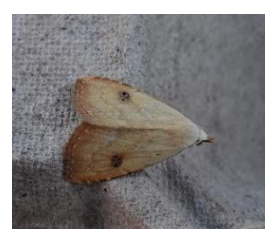
Gewone worteluil



*Gewone
Breedvleugeluil*



*Kweekgrasuil en
Marmerschietmot*



Stro-uiltje

Libellen

Viervlek
Platbuik
Waterjuffer
Watersnuffel
Oeverlibel man



Oeverlibel

Insecten

Boomhommel
Aardhommel
Steenhommel
Schuimcicade.
Bloedcicade
Veelstippig Aziatisch
lieveheersbeestje
7 stip lieveheersbeestje
Nimf van lieveheersbeestje
Bladplakker
Snorzeefvlieg
Gewone snuitvlieg
Blinde bij
Fraaie schijnboktor
Pyamaschildwants



Bloedcicade



Fraaie schijnboktor



Nimf LHB



Pyamaschildwants

Overig

Ligplaats ree (bij infopunt NM)
Vossenpoep
Egelpoep (wandeling vlinderbelevingspad)
Haas en Konijn
Smidse van een specht en van lijster
Eikenbladeren en blaaswier(bij Kaloot)
Eieren scholekster, zanglijster
Zeekat
Huid van een krab
Schelpen
Calciet gesteente
fossiele en huidige haaientanden
fossiele roggentand
diverse soorten fossiele schelpen (bivalven, gastropoden)
diverse soorten zeewier
gallen in een lep, o.a. lepenknobbelmijt
Aardappelgal
Black Angus(donkere koeien aan Groene wegje)
Maretak (Borssele)
Spinsel
Gelobde citroenkorst
Roestschimmel
Bufo bufo



Vossendrol



Slak



Aardappelgal



*Gelobde
citroenkorst*



Bufo bufo



Roestschimmel

Plantenlijst door Jeannette O.

Aardaker	Lathyrus tuberosus
Akkermelkdistel	Sonchus arvensis
Akkerwinde	Convolvulus arvensis
Avondkoekoeksbloem	Silene latifolia
Baardgras	Polypogon monspeliensis
Behaarde boterbloem	Ranunculus sardous
Beventjes	Briza media
Bezemkruiskruid	Senecio inaequidens
Bitterzoet	Solanum dulcamara
Blaartrekkende boterbloem	Ranunculus sceleratus
Bloedzuring	Rumex sanguineus
Citroengele honingklaver	Melilotus officinalis
Dijkviltbraam	Rubus armeniacus
Dubbelkelk	Helminthotheca echioides
Duinreigersbek	Erodium cicutarium subsp. dunense
Echte valeriaan	Valeriana officinalis
Engels slijkgras	Spartina anglica
Geel nagelkruid	Geum urbanum
Geel walstro	Galium verum
Gele hoornpapaver	Glaucium flavum
Gele lis	Iris pseudacorus
Gerande schijnspurrie	Spergularia media
Gevlekte rupsklaver	Medicago arabica
Gewone agrimonie	Agrimonia eupatoria
Gewone engelwortel	Angelica sylvestris
Gewone klit	Arctium minus
Gewone rolklaver	Lotus corniculatus
Gewone waterbies	Eleocharis palustris
Gewone zoutmelde	Atriplex portulacoides
Gewoon biggenkruid	Hypochaeris radicata
Gewoon jacobskruiskruid	Jacobea vulgaris
Gewoon reukgras	Anthoxanthum odoratum
Glad parelzaad	Lithospermum officinale
Glad walstro	Galium mollugo
Glanshaver	Arrhenatherum elatius
Graslathyrus	Lathyrus nissolia
Grijze mosterd	Hirschfeldia incana
Groot kaasjeskruid	Malva sylvestris
Groot streepzaad	Crepis biennis
Grote kaardenbol	Dipsacus fullonum
Grote keverorchis	Neottia ovata
Grote ratelaar	Rhinanthus angustifolius
Grote zandkool	Diploxys tenuifolia
Grove varkenskers	Lepidium coronopus



Heggenrank



Beventjes



Phacelia



Behaarde boterbloem



Harig wilgenroosje	<i>Epilobium hirsutum</i>
Heen	<i>Bolboschoenus maritimus</i>
Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>
Hertshoornweegbree	<i>Plantago coronopus</i>
Hoge cyperzegge	<i>Carex pseudocyperus</i>
IJle dravik	<i>Anisantha sterilis</i>
Klein schorrenkruid	<i>Suaeda maritima</i>
Klein streepzaad	<i>Crepis capillaris</i>
Kleine ruit	<i>Thalictrum minus</i>
Knoopkruid	<i>Centaurea jacea</i>
Knopherik	<i>Raphanus raphanistrum</i>
Knopig doornzaad	<i>Torilis nudosa</i>
Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>
Kruipend stalkruid	<i>Ononis spinosa</i> subsp. <i>procurrens</i>
Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>
Krulzuring	<i>Rumex crispus</i>
Lamsoor	<i>Limonium vulgare</i>
Lidsteng	<i>Hippuris vulgaris</i>
Melkkruid	<i>Glaux maritima</i>
Muizenoor	<i>Pilosella officinarum</i>
Muurleeuwenbek	<i>Cymbalaria muralis</i>
Muurpeper	<i>Sedum acre</i>
Oranje havikskruid	<i>Pilosella aurantiaca</i>
Pijlkruidkers	<i>Lepidium draba</i>
Riet	<i>Phragmites australis</i>
Rimpelroos	<i>Rosa rugosa</i> Thunb.
Rode kornoelje	<i>Cornus sanguinea</i>
Ruige zegge	<i>Carex hirta</i>
Ruw beemdgras	<i>Poa trivialis</i>
Schapenzuring	<i>Rumex acetosella</i>
Schijfkamille	<i>Matricaria discoidea</i>
Schorrenzoutgras	<i>Triglochin maritima</i>
Slanke waterkers + Witte waterkers	<i>Nasturtium microphyllum</i> + <i>Nasturtium officinale</i>
Slipbladige ooievaarsbek	<i>Geranium dissectum</i>
Stekend loogkruid	<i>Salsola kali</i>
Stokroos	<i>Alcea rosea</i>
Strandbiet	<i>Beta vulgaris</i> subsp. <i>maritima</i>
Strandmelde	<i>Atriplex littoralis</i>
Veldlathyrus	<i>Lathyrus pratensis</i>
Veldlathyrus	<i>Lathyrus pratensis</i>
Vierzadige wikke	<i>Vicia tetrasperma</i>
Viltig kruiskruid	<i>Jacobaea erucifolia</i>
Voederwikke	<i>Vicia sativa</i>
Wilde kamperfoelie	<i>Lonicera periclymenum</i>
Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>

Witte krodde	<i>Thlaspi arvense</i>
Zachte dravik	<i>Bromus hordeaceus</i>
Zandhaver	<i>Leymus arenarius</i>
Zeealsem	<i>Artemisia maritima</i>
Zeegroene zegge	<i>Carex flacca</i>
Zeekool	<i>Crambe maritima</i>
Zeekweek	<i>Elymus athericus</i>
Zeemelkdistel	<i>Sonchus arvensis</i> var, <i>maritimus</i>
Zeepostelein	<i>Honckenia pepiodes</i>
Zeeraket	<i>Cakile maritima</i>
Zeevenkel	<i>Crithmum maritimum</i>
Zeeweegbree	<i>Plantago maritima</i>
Zeewinde	<i>Convolvulus soldanella</i>
Zeewolfsmelk	<i>Euphorbia paralias</i>
Zilte rus	<i>Juncus gerardii</i>
Zilte schijnspurrie	<i>Spergularia marina</i>
Zilverschoon	<i>Potentilla anserina</i>
Zulte	<i>Tripolium pannonicum</i>



Bijlagen:

Janny stuurde nog een aantal artikelen mee voor de geïnteresseerden.

Langs de Westerschelde vind je een interessant samenspel van strand- en duinvegetatie. De Westerschelde is een estuarium, wat betekent dat het getijdenwerking heeft en zout en zoet water zich mengen. Dat zorgt voor een uniek type natuur met specifieke vegetatie.

Bron: Groen Kennisnet

1). Strandvegetatie (getijdenzone, slikken en schorren)

Aan de Westerschelde vind je vooral **slikken en schorren**. Dit zijn dynamische gebieden die regelmatig overspoeld worden door zout of brak water. Hier groeien planten die goed tegen zout water kunnen, de zogenaamde **halofyten**.

Typische soorten:

Zeemelkdistel (*Euphorbia paralias*) – vaak op de overgang tussen strand en duin.

Zeeaster (*Tripolium pannonicum*) – bloeit met paarse bloemen, typisch voor schorren.

Lamsoor (*Limonium vulgare*) – herkenbaar aan de paarse bloemen en zoute smaak, komt veel voor op hoger gelegen schorren.

Zeeweegebree (*Plantago maritima*) – lage plant met smalle bladeren.

Schorrenkruid (*Salicornia* spp.) – vetplantje, vaak het eerste dat opkomt op slikken.

Zoutmelde (*Atriplex portulacoides*) – zilverachtig blad, typisch in brakke omstandigheden.

2. Duinvegetatie (beperkt aanwezig bij Borssele)

Rond **Borssele** is er weinig sprake van klassieke duinvorming, maar er zijn wel **dijklichamen** en soms opgespoten gebieden waar **duinachtige vegetatie** kan voorkomen,

3. Westerschelde-oeveren tussen Borssele en Vlissingen – hier vind je slikken, schorren en dijkvegetatie.

Planten die groeien langs de Westerschelde – met name op **slikken en schorren** – leven in een uitdagende omgeving. Ze moeten omgaan met:

Zout water (bij vloed)

Schommelende waterstanden door getijdenwerking

Zuurstofarme en vaak natte bodem

Hoge instraling en droogte bij eb

Toch overleven ze – en soms zelfs gedijen ze juist in deze omstandigheden! Hieronder leg ik uit hoe deze zogeheten **halofyten** (zoutminnende planten) zich hebben aangepast, met voorbeelden van bekende soorten uit de regio.

1. Aanpassingen aan zout (zoutstress)

Zout onttrekt water aan plantencellen en kan giftig zijn in hoge concentraties. Planten hebben een paar slimme strategieën ontwikkeld:

✓ **Zout uitscheiden (zoutklieren)**

Sommige planten kunnen overvloedig zout actief uitscheiden via klieren op hun bladeren.

Voorbeeld: Zeeaster (*Tripolium pannonicum*)

Je ziet soms kleine zoutkristallen op de bladeren – dit zijn restjes uitgescheiden zout.

✓ **Zout opslaan in blaasjes (vacuoles)**

Andere planten slaan het zout tijdelijk op in hun cellen (vooral in vacuoles) om het te isoleren van belangrijke processen.

Voorbeeld: Lamsoor (*Limonium vulgare*)

Deze plant houdt zout in de vacuoles van zijn dikke bladeren – daardoor raakt de rest van de cel niet beschadigd.

✓ **Vetplantachtige groei (succulentie)**

Door water op te slaan in dikke, vlezige bladeren kunnen ze de zoutconcentratie verdunnen én beter tegen uitdroging.

Voorbeeld: Zeevenkel, Zeekraal (*Salicornia europaea*)

Dit zijn succulenten – ze slaan water op en hebben geen echte bladeren, maar dikke stengels die dienen als opslag.

2. Aanpassingen aan getijdenwerking

De planten moeten droogte bij eb én onderdompeling bij vloed verdragen. Dit vraagt flexibiliteit:

✓ **Snelle groei en kolonisatie**

Veel schorplanten groeien snel om het ritme van overstromingen te "ontwijken" door snel hoger te groeien of uit te breiden.

Voorbeeld: Zoutmelde (*Atriplex portulacoides*)

Deze plant groeit dicht bij elkaar en kan zo hele vlakken bedekken – ideaal tegen erosie én om z'n plek te behouden.

✓ **Sterk wortelstelsel**

Een stevig wortelnetwerk voorkomt dat planten worden weggespoeld door stroming of getij.

Voorbeeld: Zeemelkdistel (*Euphorbia paralias*)

Heeft diepe penwortels die het zand vasthouden en de plant verankeren.

✓ **Luchttransport in de plant (aerenchym)**

In zuurstofarme slikken kunnen planten niet goed ademen via hun wortels. Daarom hebben ze speciale luchtholtes in stengels en wortels.

Voorbeeld: Riet (*Phragmites australis*) – niet typisch voor de zoute schorren maar wel op overgangsgebieden

Voert zuurstof vanuit de stengel naar de wortels in de natte grond.

3. Strategieën tegen uitdroging bij eb en zoninval

Zout en wind zorgen voor uitdroging. Planten passen zich ook hierop aan:

Kleine of gerolde bladeren – minder verdamping

→ Zeeweegbree (*Plantago maritima*) heeft smalle bladeren.

Viltige of wasachtige bladeren – reflecteren zonlicht

→ Zoutmelde heeft een zilvergrijs uiterlijk dankzij een laagje was, dat verdamping tegengaat.

Samenvatting in overzichtsvorm

Aanpassingstype	Mechanisme	Voorbeeldplant
Zout uitscheiden	Zoutklieren op bladeren	Zeeaster
Zoutopslag	Vacuoles in dikke bladeren	Lamsoor
Succulentie	Wateropslag in stengels of bladeren	Zeekraal

Aanpassingstype	Mechanisme	Voorbeeldplant
Snelle groei	Kolonisatie van nieuwe plekken	Zoutmelde
Stevig wortelstelsel	Verankering tegen getijden	Zeemelkdistel
Aerenchym	Zuurstoftoevoer naar wortels	Riet (in overgangsgebied)
Anti-uitdrogingsstrategie	Waslaagje, kleine bladeren	Zeeweegbree, Zoutmelde

Als je het interessant vindt, kan je het onderstaande rapport op internet opzoeken.

Mogelijkheden voor estuariene natuurontwikkeling en integrale gebiedsontwikkeling in Waterdunen

Mogelijkheden voor estuariene natuurontwikkeling en integrale gebiedsontwikkeling in Waterdunen Versterking van de estuariene kwaliteit
T.J. Boudewijn W. Lengkeek M. Japink opdrachtgever: Provincie Zeeland 1 april 2008 rapport nr. 08-002

Status uitgave: Rapport nr.: Datum uitgave: Titel: Subtitel: Samenstellers: Foto voorkant: Aantal pagina's inclusief bijlagen: Project nr.: Projectleider: Naam en adres opdrachtgever: Referentie opdrachtgever: Akkoord voor uitgave: Paraaf: eindrapport 08-002 1 april 2008 Mogelijkheden voor estuariene natuurontwikkeling en integrale gebiedsontwikkeling in Waterdunen Versterking van de estuariene kwaliteit drs. T.J. Boudewijn dr. W. Lengkeek M. Japink drs. J.M. Reitsma 83 07-532 drs. T.J. Boudewijn Provincie Zeeland Postbus 165, 4330 AD Middelburg Orderbon nr. RMW0713540 / 30 november 2007 Directeur Bureau Waardenburg bv drs. A.J.M. Meijer Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. © Bureau Waardenburg bv / Provincie Zeeland Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf-gaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2000.